

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Muoviteollisuus ry on Suomessa muovituotteita valmistavan ja niitä kierrättävän yrityskehityksen järjestö. Olemme seuranneet SUP-direktiivin valmistelua syksystä 2017 alkaen. Alalla toimii noin 500 kotimaista yritystä ja niistä yli 10 000 ihmistä saa suoraan elinkeinonsa.

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta saada lausua esityksestä ja pyydämme myös huomioimaan valmistelun aikana toimittamamme asiaan liittyvät tiedot ja kantamme.

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

SUPin tavoite, roskaantumisen estäminen on hyvä ja kaikkia hyödyttävä. Rajoittuminen pelkkiin muovituotteisiin tekee siitä liian kapea ja tulisikin pikaisesti laajentua Single Use Products -direktiiviksi.

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

9 Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden kulutuksen vähentäminen.

Kulutuksen vähentämisessä ollaan ottamassa käyttöön mallia, jossa tavoitteena on vähentää kappalemäärää mutta ensisijaisesti muovin määrää pakkauksessa. Ottamatta kantaa vähentääkö tämä rantojen ja vesistöjen roskaantumista niin kannamme huolta siitä, että vaikutusarvioinnissa (s.41, 50 ja 57) ei ole otettu huomioon, miten malli vaikuttaa pakkausten kierrätyskelpoisuuteen. Kun 100 % kierrätyskelpoinen muovipakkaus vaihtuu esim. kuitu & muovikomposiittiin niin pakkauksen ja varsinkin muovin kierrätyskelpoisuus vähenee tai katoa kokonaan. Kehitystä hyvänä, kun toisaalta halutaan edistää kierrätystä ja materiaalien resurssitehokkuutta.

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

-

24 a § (Markkinavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

Lakiesitys kohtelee eriarvoisesti Suomessa toimivaa valmistajaa suhteessa ulkomaiseen sekä maahantuontiin. Myyntipaikalla, jossa palvelupakkaus luovutetaan kuluttajalle, ei olisi esityksen mukaan kuvattu mitään vastuuta. Loppujakelupaikan kautta ei siten nyt pystyisi valvomaan, ovatko palvelupakkauksen vastuut hoidettu vai ei tai ainakaan mitään menettelyä siihen ei esitetä. Vastuulliseksi esitetty valmistaja puolestaan ei voi tietää varmuudella, mihin EU-maahan valmistetut tuotteet lopulta päätyvät tai mikä vaikkapa jonkin muovikäteen lopullinen käyttö edes on. Jos valmistus ja maahantuonti halutaan kohdeltaviksi oikeudenmukaisesti ja vastuutaso määritellä sinne, niin minimissään SUP tuotteet ja haluttaessa sen alaryhmänä palvelupakkaukset pitäisi määritellä yksiselitteisesti EU:ssa. Jos tuottaja ja lopullinen käyttö erotetaan noin nykyisten monimutkaisten toimitusketjujen eri päihin, lainsäädännöllä tulee voida määrätä ja valvoa, että tuotteen mukana seuraa aina jokin todiste tuottajavastuun hoitamisesta Suomessa sekä vastuun hoitaneen tahon yhteystiedot. Vastuuta sisältymättömän tuotteen levittäminen Suomessa on sanktioitava vaikkei levittäjäyritys itse olisi määritelty tuottajavastuuseen.

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

-

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

Liikevaihtorajan poistaminen toisi pakkausten tuottajavastuun piiriin noin 31 000 –39 000 uutta yritystä nykyisten 4 300 tuottajavastuullisen yrityksen lisäksi, minkä kasvun päälle tulisivat uusien nykyisin ei-pakkauksiksi luettavien tuotteiden markkinoille saattajayritykset. Viimeksi mainittujen (Palvelupakkausmuutos) vapauttamisen tuottajavastuusta vähentäisi liitekuvauksen mukaan uusien tuottajavastuuvollisten yritysten lukumäärää arviolta noin 2 000 – 22 000 kappaleella pienten alle 1 miljoonan euron liikevaihdon yritysten osalta. 10x määräraivoero on iso kuvaten toisaalta toimitusketjun moninaisuutta, tiedon puutetta ja mahdottomuutta valvoa SUP-aluetta muutoin kuin siinä kohdin, jossa SUP-tuote todella luovutetaan loppukäyttäjälle. Minimissään 2 000 valvottavan väheneminen ja sen myötä tuleva kaikki muu toimimattomuus eivät ole Suomella eduksi, voivat merkitä valmistuksen siirtymistä muualle.2. Sekä maahantuojan, että valmistajankin (esim lämpömuovatuissa annosrasioissa on useita eri jalostajia) määrittelykin monimutkaisissa toimitusketjuissa jää avoimeksi.

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

Uusi kuntatasolla määräytyvä roskaantumismaksu on käytännössä kuntatasolta asetettu valmistevero yrityksille. Siitä ei kuitenkaan ole käytännössä mitään oikaisureittiä eikä muutoinkaan veroluontoisia maksuja tule valtuuttaa yksityisoikeudellisten yritysten kerättäviksi.

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Tämän pitää olla erityisen tarkka ja oikeudenmukainen. Ei voi säilyttää toisen tuotteen vastuita ja velvoitteita vieraalle tahoille.

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

kts veroluontoisen maksun oikeellisuus.

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

On hyvä, että useamman tuottajayhteisön mahdollisuus on otettu huomioon ennalta.

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

Palvelupakkausmääritelmä on kansallinen ja monin tavoin ongelmallinen eikä sellaista tule ottaa käyttöön. Se vain vaikeuttaisi SUP-lainsäädännön käyttöönottoa. Palvelupakkauksia ei luokitella minkään EU:n yhtenäismarkkinoilla hyväksytyjen tunnistekoodien avulla. Tuoteryhmän maahantuontia tai toisesta EU-maasta tuontia ei voi ilman CN-tullikoodia valvoa.

Taustadokumentissa mm. Tulli sanoo, etteivät he valvo EU:n sisämarkkinatuontia tässä tarvittavalla tavalla. Perusteluissa sanotaan, että Tulli voi antaa etäkauppaa harjoittavista yrityksistä tietoa Pirkanmaan ELY:lle. Täysin avoimeksi jää, mitä tietoa ja miten tästä voisi päästä kiinni määrittelemättömään tuoteluokkaan. Ainoa oikeudenmukainen ja toimiva valvonta ja vastuunkantopiste on liikkeenharjoittaja, joka luovuttaa jotenkin määritellyn palvelupakkauksen kertakäyttöön kuluttajalle. Silloin myös viive roskaksi tai kierrätykseen joutumisesta on lyhyempi ja vastuu kohdistuu niihin tuotteisiin, jota todella kulutetaan Suomessa SUP-tuotteina. Tätä tietoa tuotevalmistajalla ei yksinkertaisesti ole.

Tilanteessa, jossa jokin pakkaus voi olla käyttötavaltaan joko palvelupakkaus tai ei-palvelupakkaus, siihen voi taas esityksen mukaisesti toimittaessa tulla valmistus ja pakkaaja kohdissa kaksinkertainen maksusuoritus, mikä erityisesti on mm. Jätelaissa ollut vältettäväksi haluttu epäkohta.

Sekä maahantuojan, että valmistajankin (esim. lämpömuovatuissa annosrasioissa on useita eri jalostajia) määrittelykin monimutkaisissa toimitusketjuissa jää avoimeksi. Lakiesitys tuossa muodossaan kohtelee eriarvoisesti Suomessa toimivaa valmistajaa suhteessa ulkomaiseen sekä maahantuontiin. Myyntipaikalla, jossa palvelupakkaus luovutetaan kuluttajalle, ei olisi esityksen mukaan kuvattu mitään vastuuta. Jakelupaikan kautta ei pysty valvomaan, ovatko tuotteen vastuut hoidettu vai ei tai ainakaan mitään menettelyä siihen ei esitetä. Valmistaja puolestaan ei voi tietää varmuudella, mihin EU-maahan valmistetut tuotteet lopulta päätyvät tai mikä vaikkapa jonkin muovikäteen lopullinen käyttö edes on.

Jos valmistus ja maahantuonti halutaan kohdeltaviksi oikeudenmukaisesti ja vastuutaso määritellä sinne, niin minimissään SUP-tuotteet ja haluttaessa sen alaryhmänä palvelupakkaukset pitäisi määritellä yksiselitteisesti EU:ssa. Lainsäädännöllä tulee määrätä, että niiden mukana on aina seurattava jokin todiste tuottajavastuun hoitamisesta Suomessa sekä vastuun hoitaneen tahon yhteystiedot. Vastuuta sisältymättömän tuotteen levittäminen Suomessa on sanktioitava vaikei levittäjäyritys itse olisi määritelty tuottajavastuuseen. Sääöksessä kohdistettaisiin tuottajavastuuta muovituote- ja -pakkausvalmistajaan.

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

Tärkeä ja vaikuttavin suhteessa roskaantumiseen.

53 a § (Tuottajan omavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

62 § (Tuottajayhteisöön liittyminen) + pykäläkohtaiset perustelut

SUP-kupit määrättäisiin lailla kerättäväksi pakkausten kanssa. Huomautamme, että esimerkiksi pakkauksiin aiemmin lukeutumattomien tyhjien muovikuppien tai muovisten paalikääreiden osalta ei sitten Suomeen saisi perustaa omaa jätehuoltoa kehittävää tuottajayhteisöä. Vastuut ja päätöksentekovalta eivät näissä tuoteryhmissä ainakaan näin ole linkissä toisiinsa. Yhteiskerääminen voi olla perusteltu, mutta paikoin myös parempi kierrätystulos voidaan saada kuppituotteiden erilliskeräilyllä. Vastuullisille tuottajille tulee voida saada päättää toimivimmasta toteutuskokonaisuudesta eikä välttämättä sekoittaa kaikkia yhteen.

Säädöksessä kohdistettaisiin tuottajavastuuta muovituote- ja -pakkausvalmistajaan. Tällaisen vastuun kohdennettuun kantamiseen ei kuitenkaan pakkausalueella voi Suomessa toimia tuottajayhteisöä vaan pakkausalueen yhteisön pitää sisällyttää toimintaansa muutkin materiaalit, joilla ei ole erityisiä SUP-vaatimuksia vaan jopa ristikkäinen intressi. Täten veloitettu toimija ei aidosti voi tuottajayhteisössä vaikuttaa tuottajavastuunsa kantaan. Suomessa ajatun yhden ns supertuottajayhteisön mallissa on jopa todennäköistä, että tuottajavastuupäätöksiä yhteisössä tekevät muovituotevalmistajan puolesta kokonaan muut kuin tuotevalmistajat. Päätöksentekovalta ja vastuut ovat tällöin erillään. Tilanne, jota Jätelain perusteluissa aikoinaan erityisesti kehoitettiin välttämään.

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

-

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

-

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulosäännös + sen perustelut

-

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Kärhä Vesa
Muoviteollisuus ry